

REPUBLIKA SLOVENIJA
DRŽAVNI SVET
Komisija za državno ureditev

Številka: 713-03/17-1/ EPA 1849-VII
Ljubljana, 8. 5. 2017

Komisija Državnega sveta za državno ureditev je, na podlagi drugega odstavka 56. člena Zakona o Državnem svetu (Uradni list RS, št. 100/05 - uradno prečiščeno besedilo, 95/09 – odl. US, 21/13 - ZFDO-F) in 20. člena Poslovnika Državnega sveta (Uradni list RS, št. 70/08, 73/09, 101/10, 6/14 in 26/15), sprejela naslednje

M n e n j e

**k Predlogu zakona o probaciji
(ZPro) – druga obravnava**

Komisija za državno ureditev (v nadaljevanju: komisija) je na 87. seji 3. 5. 2017 obravnavala Predlog zakona o probaciji (ZPro) – druga obravnava, EPA 1849-VII (v nadaljevanju: predlog zakona), ki ga je v obravnavo Državnemu zboru predložila Vlada RS (v nadaljevanju: predlagatelj).

Komisija predlog zakona **podpira**.

* * *

Predstavnica Ministrstva za pravosodje (MP) je predstavila predlog zakona. Kazenska zakonodaja v Sloveniji že več let omogoča alternativne oblike prestajanja zaporne kazni, eden od načinov je delo v korist skupnosti. Naraščanje števila zaprtih oseb je glavni izziv zaporskim sistemom in celotnemu kazenskemu pravosodju. V Sloveniji se število zaprtih oseb povečuje od 1996, leta 2002 je bilo zaprtih 1147 oseb, 2015 že 1463. Izvrševanje nekaterih skupnostnih sankcij je država že pred leti zaupala centrom za socialno delo, ki sodelujejo s pravosodnim sistemom (sodišča, tožilstva, zapori) pri pripravi ukrepov za resocializacijo obsojenih. Vendar pa sistem za izvrševanje alternativnih sankcij na ravni države ni organiziran celovito in ima zato vrsto pomanjkljivosti, pri čemer smo tudi ena redkih evropskih držav, ki nima urejenega sistema probacije. V naših zaporih je trenutno 55 % obsojencev obsojenih na kazen do 2 let zavora in zato lahko dobro organizirana probacijska služba naredi veliko pri resocializaciji zapornikov in zmanjšanju njihovega števila v zaporih. Pozitivni učinki probacijskih služb so se izkazali v vseh državah, ki so jih uvedle. Kažejo se v manjšem številu zapornikov, upadanju povratništva in v pocenitvi sistema izvrševanja kazenskih sankcij.

Probacijske aktivnosti imajo široko paleto nalog, od priprave analiz storilčeve preteklosti in vzrokov za storitev kaznivega dejanja do priprave priporočil sodišču za določitev kazni. Med probacijo se morajo uslužbenci redno srečevati s storilcem in preverjati, ali se storilec drži dogovorjenih obveznosti, ki so določene v osebni načrtu, ki ga storilec podpiše. Probacijska služba bo omogočila poenoteno in poglobljeno obravnavo storilcev po Sloveniji in razvoj probacijskega dela, večjo povezanost vseh služb, ki sodelujejo pri zagotavljanju probacijskih aktivnosti in večjo usposobljenost kadra. Predvideva se, da se bodo sodniki in tožilci pogosteje odločali za izrekanje sankcij, ki se bodo izvajale v skupnosti in s tem krajše

zaporke kazni, nadomeščali z alternativnimi oblikami kazni. O napotitvi na probacijo bodo odločali komisija za pogojni odpust ali sodišča ali tožilstva, podlaga za napotitev pa bo ocena varnostnega tveganja. Pristojni organ se bo tudi odločil, katera sankcija je za posameznega storilca najprimernejša. Trenutno so pri nas aktivnosti za izvajanje alternativnih sankcij razpršene med centre za socialno delo, policijo, tožilstvo, sodišča in zapore. Predlog zakona ureja namen in sistem organizacije probacijske službe, ustanovljena bo uprava za probacijo, ki bo organ v sestavi MP, delovalo bo še 5 regionalnih enot - v Ljubljani, Mariboru, Celju, Kopru in Novem mestu. Predstavnica MP je izpostavila, da je v fazi pripravljanja predloga zakona potekalo intenzivno usklajevanje z vsemi deležniki.

Stališče do predloga zakona je predstavila tudi predstavnica Skupnosti centrov za socialno delo, ki je opozorila na njihovo nestrinjanje glede prenosa kadrov s centrov za socialno delo na upravo za probacijo in njihovo nestrinjanje, da se uslužbenci, ki bodo prestavljeni, z dnem prenosa uvrstijo na delovna mesta z najnižjim nazivom. Centri za socialno delo bodo še naprej izvajali nekatere naloge in sicer za vse mladoletne osebe in pa pokazensko pomoč, so pa kadrovske izjemno podhranjeni, zato predlagajo, da naj na novo načrtovana služba neposredno ne prenaša delavcev iz centrov za socialno delo v pravosodni sistem.

* * *

Komisija je izpostavila nejasnosti glede prenosa strokovnih delavcev s centrov za socialno delo na upravo za probacijo. Centri za socialno delo bodo še naprej v celoti opravljali naloge pri obravnavi mladoletnikov in celotno obravnavo odraslih storilcev kaznivih dejanj in prekrškov kot pokazenska pomoč. Prav tako na centrih za socialno delo ostajajo naloge v postopku preiskave ter obravnave storilcev med prestajanjem kazni zapora, po prestani kazni zapora in obravnava storilcev prekrškov. Glede na to, da so centri za socialno delo že zdaj kadrovske podhranjeni, so se člani komisije strinjali, da si je težko predstavljati njihovo delo na področju dela z odraslimi in mladoletnimi storilci kaznivih dejanj in prekrškov ob še zmanjšanjem števila strokovnih delavcev. Še posebej je to dejstvo zaskrbljujoče v povezavi s poudarki iz razprave in nekaterimi zapisi v gradivu in medijih, da v Sloveniji zelo primanjkuje ustreznega kadra, ki lahko strokovno opravlja delo pri izvrševanju kazenskih sankcij in pokazenski obravnavi. To namreč pomeni, da je kadrovske bazen za centre za socialno delo in za upravo za probacijo pri iskanju strokovnega kadra isti, zato so v zvezi s prenosom kadrov člani komisije izrazili stališče, da bodo nujna nadaljnja usklajevanja z Ministrstvom za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti in s centri za socialno delo. Predstavnica MP je članom komisije pri tem sicer zagotovila, da so usklajevanja s centri za socialno delo potekala in da z Ministrstvom za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti ves čas dobro sodelujejo. Poudarjeno je bilo, da ne bo šlo za avtomatski prenos kadra, ampak za postopen proces in da bodo delavci prehajali na novo službo, glede na svojo afiniteto do dela. Predstavnica MP je tudi omenila, da ni določeno, koliko in kateri strokovni kader se prenese, prav tako ni določena dinamika prenosa kadra med službama, ker želijo ves postopek izpeljati postopoma. MP se zaveda, da so centri za socialno delo trenutno edini, ki imajo strokovne izkušnje z delom s storilci na terenu in ne želijo ogroziti vzpostavljenega dela. Na MP menijo, da bo ob dokončanju procesa ustanovitve in delovanja uprave za probacijo nanjo preneseno približno 70 % nalog, ki jih zdaj opravijo centri za socialno delo.

Skupnost centrov za socialno delo je opozorila tudi na problem uvrščanja prenesenih strokovnih delavcev na najnižje delovne nazive, ko bodo preneseni na upravo za probacijo in zato je člane komisije zanimalo, kako se bo reševala ta problematika, saj gre za strokovni kader, ki ga je treba ustrezno plačati. Predstavnica MP je izpostavila, da gre za nesporazum, ki je nastal zaradi razlik pri razporejanju uslužbencev v strokovne nazive glede na to, ali delajo v javni upravi ali v državnem sektorju. Članom komisije je zagotovila, da ne bo prišlo

do oškodovanja uslužbencev in da ob prenosu na novo službo ne bo nihče na slabšem, kot je bil v izhodiščem položaju, ko je delal na centru za socialno delo.

Na komisiji so bile izpostavljene tudi pripombe lokalne skupnosti, konkretno Občine Domžale, ki je zahtevala, da se v 4. in 6. odstavku 19. člena besedna zveza »samoupravna lokalna skupnost« nadomesti z »Republika Slovenija« in besedna zveza »iz proračuna« nadomesti z »iz državnega proračuna«, saj so pri predlaganih rešitvah v Zakonu o probaciji zaznali ponovno obremenitev lokalnih skupnosti z novimi nalogami s strani države, pri čemer te obremenitve niso ustrezno finančno ovrednotene. Predstavnica MP je članom komisije zagotovila, da ne gre za nove obremenitve lokalnih skupnosti, saj določene naloge v primeru izvrševanja alternativnih oblik izvajanja sankcij, kot je delo v splošno korist, lokalne skupnosti izvajajo že zdaj.

Predlog zakona določa plačilo stroškov, povezanih z izvrševanjem dela v splošno korist, ki se delno krijejo iz državnega proračuna (zdravstveno in nezgodno zavarovanje ...), stroške prevoza, malice in še nekatere stroške, pa krije storilec sam. Na komisiji se je zastavilo vprašanje, kako bo lahko storilec, ki ni zaposlen, kril stroške prevoza in malice. Komisiji je bilo pojasnjeno, da takšna ureditev velja že zdaj in se s predlogom zakona sistem ne spreminja, pri čemer velja, da storilec teh stroškov ne krije, če je upravičen do socialnovarstvenih prejemkov.

V razpravi na komisiji je bila izpostavljena tudi problematika mladoletnih oseb in njihova obravnava v okviru probacije. Ureditev obravnave mladoletnih oseb ostaja izključno v centrih za socialno delo in z Zakonom o probaciji ne doživlja sprememb. Stališče MP ostaja, da je slovenski sistem obravnave mladoletnikov ustrezen in je še naprej prioriteta, da se mladoletnike drži izven kazenskega sistema v relaciji med centri za socialno delo in vzgojnimi zavodi. Predstavnica MP je omenila, da nekatere evropske države tudi mladoletnike obravnavajo v sistemih probacije, vanje pa vključujejo tudi obravnavo žrtev kaznivih dejanj, vendar se pri nas zaenkrat takšni sistemi ne bodo uvajali, ob izvajanju probacijskega sistema pa se bo videlo, če bodo potrebne spremembe in kako bo proces uvajanja probacije potekal v praksi. Glede mladoletnikov je bilo povedano še, da se na MP pripravlja predlog zakona o mladoletnikih, ki bo še poudaril njihovo obravnavo izven kazenskega sistema.

Pri predstavitvi predloga zakona je bil kot eden izmed razlogov za ustanavljanje enotne probacijske službe omenjeno tudi pričakovano zmanjševanje stroškov za obravnavo zapornikov. Predstavnica MP je izpostavila, da je razmerje porabljenih finančnih sredstev za zapornika in storilca v postopkih probacije 1 proti 10. Člane komisije je zanimalo, koliko finančnih sredstev bo porabljenih za vzpostavitev probacijskega sistema, pri tem so izrazili dvom, če bo v resnici prišlo do velikih prihrankov. Komisiji je bilo pojasnjeno, da je za vzdrževanje zaporskega sistema letno treba zagotoviti 35 milijonov evrov, probacijska služba bo letno potrebovala sredstva v višini 2.5 in 3 milijone evrov, kakšen bo prihranek na račun probacije in če bo do njega prišlo pa bo, kot so ugotovili člani komisije, vidno šele v prihodnjih letih.

Za poročevalko je bila določena državna svetnica Bojana Potočan.

Rajko Fajt, l.r.
predsednik